

Súd: Okresný súd Kežmarok
Spisová značka: 6C/4/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8420200238
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lucia Bašťová
ECLI: ECLI:SK:OSKK:2021:8420200238.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Kežmarok sudkyňou JUDr. Luciou Bašťovou v spore žalobcov: 1/ Y. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/X, Ľ., 2/ T. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. XXX/X, Ľ. proti žalovaným: 1/ P. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. U. XXXX/XX, Ľ., právne zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Marcel Mašan, s. r. o, so sídlom Školská 257, Veľký Slavkov, IČO: 36 858 935, 2/ T. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX/X, Ľ. o určenie absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy s príslušenstvom, takto

rozhodol:

I. Súd u r č u j e , že darovacia zmluva zo dňa 18.01.2008 uzavretá medzi darkyňou V. J., rod. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom R.I. U. XXX/XXX, XXX XX Ľ. a obdarovaným P. J., rod. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. U. XXXX/XX, XXX XX Ľ. je neplatná.

II. Žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

III. Štátu p r i z n á v a voči žalovanému 1/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého po právoplatnosti rozsudku rozhodne súd samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Uznesením č. k. 2C/100/2009-496 zo dňa 23.01.2020 súd vylúčil vzájomnú žalobu žalobcov 1/ a 2/ o určenie, že darovacia zmluva zo dňa 18.01.2018 je absolútne neplatná na samostatné konanie a zároveň II. výrokom prerušil konanie vedené na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 2C/100/2009 do právoplatného rozhodnutia o predmetnej vzájomnej žalobe. Žalobcovia 1/ a 2/ vzájomnou žalobou doručenou súdu dňa 22.05.2019 žiadali, aby súd určil absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy zo dňa 18.01.2008, na podklade ktorej žalovaný 1/ P. J. nadobudol časť spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam, o ktorých prebiehajú na tunajšom súde spory vedené pod sp. zn. 2C/100/2009 a sp. zn. 2C/101/2009.

2. Žalobou v spore vedenom na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 2C/100/2009 žalobca P. J. žiadal, aby súd zrušil podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXX, k. ú. Ľ. a tieto prikázal do jeho výlučného vlastníctva v celosti s povinnosťou uložiť mu vyplatiť žalovaných 1/ až 3/ podľa výšky ich spoluvlastníckych podielov na predmetných nehnuteľnostiach. Uviedol, že je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností, a to parcely C KN č. XX/X- záhrady o výmere 433 m², parcely C KN č. XX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 315 m² a rodinného domu súp. č. XXX stojaceho na parcele C KN č. XX/X, zapísaných na liste vlastníctva č. XXX, k. ú. Ľ. v podiele 6/10 pod B1 a v podiele 1/10 pod B4. Žalovaný 1/ Y. J. je podielovým spoluvlastníkom týchto nehnuteľností v podiele 1/10 pod B2, žalovaný 2/ T. J. v podiele 1/10 pod B4 a žalovaná 3/ T. P. v podiele 1/10 pod B5. Žalobu odôvodnil tým, že žalovaní neoprávnene užívajú uvedené nehnuteľnosti v celosti vrátane jeho podielov bez akejkoľvek finančnej alebo naturálnej náhrady, nepodieľajú sa na údržbe, správe a chode

uvedených nehnuteľností a bránia mu svojou nečinnosťou ich riadne spravovať, užívať a mať z nich primeraný ošoh a úžitok. Pri cene nehnuteľnosti vychádzal zo znaleckého posudku znalkyne N.. N. R..

3. K žalobe v spore sp. zn. 2C/100/2009 žalobca na preukázanie svojich tvrdení označil a predložil výpis z listu vlastníctva č. XXX, k. ú. L. a znalecký posudok č. 9/2008 znalkyne N.. N. R..

4. Žalobca v priebehu sporu uviedol, že celý dom dostaval nebohý otec. Pôvodne tam mal ísť bývať on, ale potom staval na inom pozemku, ktorý kúpil tiež otec. Mamu si zobral pred dvoma rokmi, pretože v starom dome, kde bývala s vnukom, teda synom sestry T., žila vo veľmi zlých podmienkach a žil tam s nimi ďalší, toho času už nebohý brat. O mamu sa stará aj po nociach, má 120 kíl. Je ťažké ju prebaľovať, a preto s ňou chodí aj v noci na WC a podobne. Určite si ju nevzal kvôli peniazom. On má svoj dom a kvôli mame teraz nepracuje. Návrh na vysporiadanie spoluvlastníctva dal už pred 15 rokmi, avšak žalovaní nesúhlasili, chceli to podľa zákona, tak nech je to podľa zákona. Povedali mu, že mu nič netreba, že on má dosť. Žalovaní 1/ a 3/ nesúhlasili so zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva, nakoľko predmetné nehnuteľnosti užívajú a bývajú v rodinnom dome. Navyše tvrdili, že ich matka V. J. v čase uzavretia darovacej zmluvy, ktorou previedla spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach na ich brata P., nebola schopná posúdiť význam svojho konania a jeho následky. Žalovaný 2/ súhlasil s podaným návrhom.

5. Okresný súd Kežmarok v spore sp. zn. 2C/100/2009 rozhodol rozsudkom zo dňa 12.04.2011, ktorým vyhovel žalobe žalobcu a zrušil a vyporiadal podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXX, k. ú. L.. Na základe podaného odvolania žalovanými 1/ a 3/ Krajský súd Prešov uznesením č. k. 11Co/59/2011-168 zo dňa 26.06.2012 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že: „V neposlednom rade je potrebné sa zaoberať aj námietkou neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi V. J. a žalobcom, na základe ktorej V. J. darovala svoj podiel v pomere 6/10 z predmetných nehnuteľností žalobcovi. V tejto súvislosti pokiaľ ide o námietku žalovaných v 1. a 3. rade, že V. J. v čase uzavretia darovacej zmluvy nebola schopná posúdiť význam svojho konania a jeho následky bude potrebné vypočítať Y. T. T., ktorý darovaciu zmluvu spísal a teda mu museli byť zrejmé okolnosti, za ktorých táto darovacia zmluva bola uzatvorená a v tejto súvislosti vypočítať aj T. Q. Z. z Obvodného zdravotného strediska L., ktorá v čase uzatvárania darovacej zmluvy bola jej obvodnou lekárkou a tiež MUDr. Uhrovú z Nemocnice s poliklinikou v Kežmarku, ktorá ako psychiatrická V. J. v inkriminovanom čase vyšetrila práve v súvislosti so žiadosťou o poskytnutie opatrovateľskej služby. Predovšetkým v tejto súvislosti bude potrebné zistiť, či v čase uzatvorenia darovacej zmluvy V. J. trpela takými zdravotnými ťažkosťami, ktoré by ovplyvňovali jej rozpoznávaciu schopnosť a schopnosť posúdiť následky svojho konania.“ Podľa krajského súdu bude úlohou súdu prvého stupňa predbežne si vyriešiť otázku platnosti darovacej zmluvy zo dňa 18.01.2008. Odôvodnenie krajského súdu bolo impulzom pre žalovaných 1/ a 3/ na podanie vzájomnej žaloby o určenie absolútnej neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy.

6. Súd pri ustálení skutkového stavu vychádzal predovšetkým z prednesov strán a dôkazov vykonaných v priebehu sporu vedeného pod. sp. zn. 2C/100/2009. Neb. V. J., matka strán sporu, bola predvolaná ako svedkyňa na pojednávanie, ktorého sa pre zlý zdravotný stav nezúčastnila. Vo svojom písomnom vyhlásení (čl. 30 spisu) uviedla, že majetok, ktorý nadobudli s nebohým manželom previedla v januári v roku 2008 na syna P. J., nar. XX.XX.XXXX. Majetok zveľadili bez akéhokoľvek príspevia syna Y. a dcéry T.. Oni tento majetok obývajú už 30 rokov bez platenia nájmu. Nezveľadujú ho okrem nevyhnutných úprav bytov. Ona žila v poloschátralom dome v L. aj s vnukom a synom T. T., ktorý je od narodenia telesne postihnutý a jeho matka sa oňho vôbec nestará. Keď prejavila záujem, aby v dome na L. ulici poskytl 1 izbu, aby sa podmienky na jej život zlepšili, nejavil nikto o túto jej požiadavku záujem. Až syn P. jej ponúkol izbu v dome na X. ulici v L., kde doteraz býva. Stará sa o ňu a aj o jej vnuka po smrti jej manžela. Nemá dôvod svoje doterajšie rozhodnutie meniť. Keď potrebovala pomoc od syna Y. nejavil žiadne náznaky pomoci a rovnako ani dcéra T., ktorá nikdy nebola ochotná pomôcť.

7. Žalovaný 1/ Y. J. namietal predmetné svedecké vyhlásenie jeho matky, pretože podľa neho ho určite nadiktoval žalobca. Ona nevládze ani písať ani čítať, aj keď síce nevie, aký je jej zdravotný stav. Avšak už v čase tohto vyhlásenia mala psychické problémy a liečila sa na psychiatrii. Ani podpis na tomto vyhlásení nie je jej. V odvolacom konaní uviedol, že matka v rokoch 2008 až 2009 ležala v doliečovacom zariadení v Kežmarku a aj doma bola už dlhodobo chorá. Predložil aj prehlásenie k dedičskému konaniu od Y. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom R.. U. XXX, L., ktorá u V. J. pracovala ako opatrovateľka pridelená

obcou Ľubica od roku 2007, v ktorom uviedla, že zbadala ako syn P. dáva matke lieky, ktoré nemala predpísané od svojej lekárky. Ona jej podávala predpísané lieky. Nevedela uviesť, po ktorých liekoch bola apatická. Ďalej uviedol, že brat P. sa o ňu začal starať v decembri 2007 a už v januári 2008 bola podpísaná darovacia zmluva.

8. Žalobca v odvolacom konaní uviedol, že u matky išlo predovšetkým o choroby pohybového aparátu, ktoré súviseli s jej nadmernou hmotnosťou, mala 120 kg, nešlo o mentálne choroby. O matku sa starala opatrovatelka. Do jej smrti v júni 2010 ju ošetrovala T. Q. Z. ako obvodná lekárka a tiež MUDr. Uhrová ako psychiatrička. Darovaciu zmluvu podľa jeho vyjadrenia spísal Y. T. T. Právny zástupca uviedol, že asi je to tak, ale presne si to nepamätá. Na otázku odvolacieho súdu, či sa účastníci dostavili na Mestský úrad v Kežmarku dňa 18.01.2008 a tam podpísali zmluvu uviedol, že si to nepamätá a tiež si nepamätá, kde boli overované podpisy. Na pojednávaní súdu dňa 25.10.2018 žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že predložil súdu znalecký posudok T. R., ktorý v plnom rozsahu vyracia znalecký posudok a závery znaleckého posudku, ktorý vypracovala súdom ustanovená znalkyňa T. W.. Podľa neho je potrebné vychádzať zo znaleckého posudku T. R.. Táto znalkyňa nie jednostranne, ale objektívne a podrobnejšie vypracovala posudok a vyhodnotila objektívne zdravotný stav neb. V. J.. Je pravdou, že právny zástupca JUDr. Mašan spisoval darovaciu zmluvu, ktorou mu neb. J. darovala svoj majetok a sám právny zástupca uviedol, že keby mal akékoľvek pochybnosti o jej nespôsobilosti na takýto právny úkon, nikdy by darovaciu zmluvu nespísal. Dokonca sa jej pýtal, či vie, že sa zbavuje všetkého majetku a prečo to robí, načo odpovedala, že vie a že to robí preto, že syn P. sa o ňu stará.

9. Svedkyňa H. X. uviedla, že bol za ňou nebohý otec strán sporu, Q. J., ktorý povedal, že chce dať prepísať svoju polovicu domu na dcéru T.G. a druhú polovicu na Y., na čo mu povedala, že nech to urobí, lebo človek nikdy nevie čo sa stane, ale na druhý deň zomrel a nestihol to. Nepamätala si, v ktorom roku to bolo. Vedela, že išlo len o hrubú stavbu a dom dokončili Y. J. a T. T..

10. Svedkyňa W. T. vo svojej svedeckej výpovedi uviedla, že účastníci sú deti jej sestry V. J.. So sestrou bola naposledy pred dvoma rokmi (cca rok 2008 pozn. súdu, pretože vypovedala na pojednávaní súdu dňa 08.04.2010). Nevedela presne, ale bolo to vtedy, keď si ju vzal P.. Už vtedy nevedela kto je. Je to s ňou zle po fyzickej aj psychickej stránke. Vedela, že sestra aj s nebohým manželom Q. chceli dom prepísať na deti Y. a T., pretože títo dom postavili v podstate celý, bola hotová len hrubá stavba, čo bolo v rokoch 1973-1974.

11. Svedkyňa T. H. D., ktorá bola lekárka- psychiatrička neb. V. J. na pojednávaní súdu vypovedala, že pacientka bola u nej vyšetrená dňa 02.07.2008 a podľa objektívnej anamnézy zabúda, má výpadky, jednu chvíľu niečo povie, o chvíľu niečo zabudne. Dokumentáciu má od roku 2003 a vyplýva z nej, že je nervózna, má stavy úzkosti. Podrobné vyšetrenia boli robené v roku 2004 až 2007, a potom to 02.07.2008. Vtedy bolo udávané, že je kľudná, len slabá, ťažko udržiava rovnováhu, ťažko chodí, sama nevydrží ani 5 minút, vždy niekoho volá. Udávala, že načo je jej život, kým má pri sebe P., možno si nič neurobí, ale keď ju chytí šajba aj to možno urobí. Zoberie nôž, podreže si žily, vykrváca a bude pokoj. Je veriacca, ale keď sa inakšie nedá, tak aj Pán Boh to musí uznať. Alebo utopí P. aj seba. V tom čase jej robili aj SMMSE- hodnotenie mentálneho stavu s výsledkom 11, čo je stredná demencia. Následne bola hospitalizovaná dňa od 13.09.2008 do 03.10.2008 na psychiatickom oddelení. Jej stav bol diagnostikovaný ako org. psychosyndróm s obrazom ľahkej demencie s depresívnou symptomatológiou. Svedkyňa tento stav hodnotila ako hlbšia demencia s ďalším množstvom telesných diagnóz, čo znamenalo pre pacientku nepretržitú 24 hod. starostlivosť. Dňa 18.03.2010 bolo realizované posledné vyšetrenie, pacientka sedela na vozíku, nemohla sa už pohybovať, pri sebe mala aj kufrík. Lekárku spoznala, dobre spí, rodina sa o ňu stará, nemá samovražedné idealizácie, nezistila u nej bludy a halucinácie. Na otázku súdu, či boli u V. J. ovplyvnené rozpoznávací schopnosti v čase uzavretia darovacej zmluvy uviedla, že to tak chcela urobiť, pretože syn P. sa o ňu staral, mala k nemu pozitívny vzťah, bola s ním v kontakte. Na otázku žalovaného 1/, či sa demencia vyvíja dlhší čas uviedla, že áno. Na otázku právneho zástupcu žalovanej 3/, či osoba so stredne hlbokou demenciou v roku 2008 mohla posúdiť a uvedomovať si obsah a následky svojho konania, odpovedala, že takáto osoba môže mať vzťah k určitej osobe, toto môže kriticky zhodnotiť. Obsah zrejme neposudzovala, ale ťažko povedať, či si uvedomovala celkove následky. Stav u takýchto osôb kolíše, závisí od viacerých okolností, napr. tlak a podobne.

12. Svedkyňa T. Q. Z., obvodná lekárka neb. V. J. na pojednávaní súdu vypovedala, že určitý čas od júla 2006 a celý rok 2007 k nej nechodila. Začali spolu komunikovať od januára 2008. Syn P. J. sa o ňu staral, začala opäť chodiť k nim intenzívnejšie na návštevy, pretože pacientka chodila už horšie. Komunikácia s ňou bola úplne normálna, spoznávala ju. V marci 2008 jej syn P. uviedol, že mala nejaké výpadky a našiel ju ležať ráno pri posteli a tiež uviedol, že občas býva dezorientovaná. Nasadila jej nejaké lieky, pretože trpela aj inými ochoreniami ako cukrovkou a vysokým tlakom. Na otázku právneho zástupcu žalovanej 3/, či pri návšteve p. J. pozorovala stavy dezorientovanosti uviedla, že áno, bola až do smrti jej pacientkou.

13. Na pojednávaní súdu dňa 30.07.2021 v tomto spore žalobcovia 1/ a 2/ trvali na podanej vzájomnej žalobe a žiadali, aby súd o nej rozhodol, aby zrušil darovaciu zmluvu. Súd na ich návrh rozhodol aj o pristúpení spoluvlastníka do konania na strane žalovaných ako žalovaného 2/, a to T. J., nakoľko tento nemal záujem byť na strane žalobcov, keďže spolu s nimi nepodal vzájomnú žalobu, avšak nakoľko ide medzi stranami o nerozlučné procesné spoločenstvo, súd pripustil do konania jeho pristúpenie. Žalovaný 2/ sa k vzájomnej žalobe vyjadril v písomnom podaní zo dňa 17.06.2019, v ktorom uviedol, že sa bližšie k podanej vzájomnej žalobe nevyjadruje, nakoľko nebol v bližšom kontakte s neb. V. J. a nevie posúdiť jej psychický stav v rozhodnom čase. Má len záujem na urýchlennom ukončení veci bez ohľadu na skutočnosť, či bude úspešný žalobca alebo žalovaný, keďže opakovane ponúkal svoj podiel účastníkom dohodou, aby sa nemusel zúčastňovať konania, a to aj pod znaleckú cenu z dôvodu, aby mu nevznikli zbytočné trovy konania.

14. Žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu navrhol výsluch T. W. z dôvodu, že jej znalecký posudok nepokladá za kompletný a úplne správny, a to preto, že znalkyňa v ňom uviedla, že zosnulá nebola schopná pochopiť zmysel darovania a nie je schopná vnímať nové veci. Ale má zato, že darovanie v podstate samo o sebe ako právny úkon nepredstavuje novú skúsenosť, je to úkon, ktorý je vštepovaný deťom od mala a vedia ho už chápať aj malé deti. To znamená, že podstatu darovania zosnulá chápala a rovnako má zato, že darovanie je asi najľahší právny úkon, možno ešte ľahší ako predaj. Znalecký posudok rieši otázku, či v čase podpisu bola schopná, resp. či bola príčetná. Avšak darovanie musela prehodnocovať už skôr, pretože musela byť zmluva podpísaná, musela to nejak prehodnotiť, vzhľadom nato, že sa jedná o podpis z 18.01.2008 s tým, že predtým boli sviatky, čiže ten časový úsek, kedy si rozmyslela alebo bola už uzrozumená s tým, že chce darovať, treba posudzovať minimálne o mesiac skôr, možno aj viac. S ohľadom na to, že doktorka v posudku uvádza, resp. aj z neho vyplýva, že zhoršenie stavu nastalo v marci a že zdravotný stav možno trvá už dlhšie, ale tiež sa nejako vyvíja, čiže na taký základný úkon už prešli nejaké 3-4 mesiace predtým, ako sa zhoršil zdravotný stav, tak zomrelá bola spôsobilá na tento právny úkon a doktorka neobjasňuje ten postup predtým. Zo zdravotnej dokumentácie vyplýva, že je hodnotený stav zosnulej až následne po podpise darovacej zmluvy s tým, že v čase, kým prebiehalo konanie na katastrálnom úrade, resp. keď už rozhodol, tak jej zhoršenie zdravotného stavu nemá vplyv na to, či darovala a ako s tým bola uzrozumená. Žalovaný dodal, že na kataster bola dovezená, tam bola vykonaná oprava v darovacej zmluve. O mesiac ju doviezol na kataster, tá pani, čo robila s ňou podpis prvýkrát medzitým umrela a bola tam iná pani, čo robila tú opravu a tam si čupla ku nej a tam to podpísala. Čiže normálne bola pri vedomí, normálne sa smiala ešte aj niečo rozprávala a jej vravela tá pani, že má dobrú náladu. Nevládala chodiť, ale normálne debatovala, sa bavila. Zdravotná dokumentácia, keď to chcel riešiť, tak záhadne sa stratila u obvodnej lekárky. T. Z. ju navštevovala každý týždeň, lebo sa s ňou tak dohodol, že ju nebude voziť tam. Mali tam aj vnuka, on bol postihnutý a lekárka aj k nemu chodila. Ona vypovedala, že nevidela, že by bola psychicky labilná, to by tiež trebalo zohľadniť, že zdravotná karta sa stratila. A má taký dojem, že bolo posudzované s tým, jak sa jej zhoršil zdravotný stav v Levoči, že ochorela, tak ju dali do Levoče na preliečenie. Už tam je zdravotný stav zas iný, ona nebola schopná tam ležať, lebo to nebolo jej prostredie. V záverečnej reči zotrval na tom, že sa nič nepreukázalo dostatočne. Zosnulá bola dostatočne spôsobilá na to, aby podpísala zmluvu, a preto spochybňuje znalecký posudok. Navrhol, aby súd žalobu zamietol a uplatnil si trovy konania.

15. Súd po oboznámení sa s obsahom vzájomnej žaloby, prednesmi strán sporu, spisom Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 2C/100/2009, znaleckými posudkami č. 10/2016 a č. 23/2017, stanoviskami T. F. W. a Ministerstva spravodlivosti SR a na základe vykonaného dokazovania listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu, nakoľko vykonanie žiadneho z nich nebolo stranami namietané ani súdom vyhodnotené ako nedôvodné, či neúčelné, zistil nasledovný skutkový stav:

16. Žalobcovia 1/ a 2/ sa podanou vzájomnou žalobou domáhajú určenia neplatnosti darovacej zmluvy, ktorú dňa 18.01.2008 uzavrel ich brat a žalovaný 1/ s ich teraz už neb. matkou V. J., na podklade ktorej nadobudol časť spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam zapísaným na listoch vlastníctva č. XXX a č. XXX, k. ú. L., nakoľko podľa nich ich matka v čase uzavretia darovacej zmluvy trpela duševnou poruchou, ktorá ovplyvňovala jej vôľovú a rozpoznávaciu schopnosť, a preto nebola spôsobilá posúdiť následky svojho konania.

17. Darovacou zmluvou zo dňa 18.01.2008 nachádzajúcou sa na čl. 158 spisu sp. zn. 2C/100/2009 darovala V. J., nar. XX.XX.XXXX ako daryňa P. J., nar. XX.XX.XXXX ako obdarovanému podiely na nehnuteľnostiach, ktoré vlastnila v podielovom spoluvlastníctve zapísaných na listoch vlastníctva č. XXX, č. XXX, k. ú. L., na základe čoho sa stal P. J. podielovým spoluvlastníkom rodinného domu súp. č. XXX, na parcele KN C č. XX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 315 m², parcely C KN č. XX/X- zastavané plochy a nádvoria o výmere 315 m², parcely C KN č. XX/X- záhrady o výmere 433 m², zapísaných na liste vlastníctva č. XXX, k. ú. L. v podiele 6/10 k celku a rodinného domu súp. č. XXX na parcele č. XX- zastavané plochy a nádvoria o výmere 1049 m², parcely C KN č. XX- zastavané plochy a nádvoria o výmere 1049 m², parcely C KN č. XX- záhrady o výmere 361 m², zapísaných na liste vlastníctva č. XXX, k. ú. L. v podiele 22/128 k celku, 40/128 k celku a 33/640 k celku. Na darovacej zmluve bol overený podpis daryne mestom W. dňa 18.01.2008. Súčasťou darovacej zmluvy bol aj návrh na vklad vlastníckeho práva zo dňa 18.01.2008 adresovaný Správe katastra W., ktorý podľa pečiatky Správa katastra W. prevzala dňa 18.01.2008. Vklad darovacej zmluvy bol podľa vyjadrenia právneho zástupcu žalovaného povolený dňa 24.04.2008 pod V 102/2008.

18. Na vyžiadanie krajského súdu obvodná lekárka neb. V. J., T. Q. Z., predložila súdu dňa 08.06.2012 písomnú lekársku správu v súvislosti so zdravotným stavom neb. V. J. v rokoch 2007 a 2008, z ktorej vyplýva, že V. J. od júna 2006 do konca roka 2007 prerušila liečbu a ambulanciu nenavštívila. Prvé ošetrenie bolo v januári 2008 s príznakmi zlyhávania srdca. V marci prekonala slabšie nedokrvnenie mozgu, odvtedy začali stavy dezorientácie, zhoršená mobilita. Bola vyšetrená aj psychiatrom a odporučená hospitalizácia, ktorú odmietla, a preto bola liečená ambulantne. V júni bola hospitalizovaná na geriatrickom oddelení W. pre zlyhávanie srdca. V septembri 2008 bola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení v Levoči pre zhoršenie depresívnych stavov so suicidálnymi proklamáciami. Prepustená bola s diagnózou organický psychosyndrom s obrazom ľahkej demencie s potrebou 24 hod. opatery. Na záver uviedla, že od marca 2008 mávala stavy dezorientovanosti.

19. Dňa 04.02.2015 Y. J. predložil súdu záverečnú časť znaleckého posudku č. 455/2014 znalkyne z odboru školstva a kultúry, odvetvie psychológia, špecializácia grafológia H. R., z ktorej vyplýva, že je možné konštatovať v rovine vysokej pravdepodobnosti, že morfológia písomného prejavu porovnaných materiálov predložených zadávateľom posudku v znení mena „J.“, nenesú zhodné a ani podobné morfológické markanty s písomným prejavom pisateľa na listine „Vyhlásenie“ (ide o svedecké vyhlásenie na čl. 30 spisu sp. zn. 2C/100/2009- pozn. súdu) v oblasti danej signatúry, ide o odlišného pisateľa.

20. Zdravotná dokumentácia neb. V. J. sa nachádza v prílohovej obálke na čl. 263 spisu sp. zn. 2C/100/2009 a s touto zdravotnou dokumentáciou sa podrobne vypořádala vo svojom znaleckom posudku T. F. W., súdna znalkyňa z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria) v znaleckom posudku č. 10/2016 - viď strany 3 bod 1.5. Podklady na vypracovanie znaleckého posudku- zaobstarané znalcom: zdravotná dokumentácia posudzovanej neb. V. J..

21. Primárka psychiatrického oddelenia nemocnice v Levoči T. Q. R. v písomnej odpovedi zo dňa 03.03.2015 na výzvu súdu poskytla informácie formou výpisu zo zdravotnej dokumentácie, z ktorých vyplýva, že neb. V. J. bola hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení v Levoči od 13.09.2008 do 03.10.2008, pričom išlo o prvú psychiatrickú hospitalizáciu 84 ročnej pacientky. Dôvodom hospitalizácie bolo zhoršenie psychického stavu v zmysle depresívnej symptomatológie so suicidálnymi vyhrážkami a prehĺbenie kognitívne mnestického deficitu, ktoré bolo pri prijatí pacientky hodnotené lekárkou na úrovni stredne ťažkej demencie. Bola prijatá ako akútny stav v čase ústavnej pohotovosti v sprievode syna P. J.. Išlo o imobilnú pacientku s viacerými závažnými telesnými ochoreniami, preto bola počas hospitalizácie vyšetrená internistom a neurológom. Psychologické vyšetrenie zamerané na organicitu 3.10.2008 /T. Z. G./ potvrdilo narušenie kognitívnych funkcií na podklade organického poškodenia CNS. Aktuálny výkon svedčil pre demenciu ľahkého stupňa. MMSE 14 bodov. Výkon bol podmienený narušenou

pamäťou najmä v oblasti vstiepvosti a vybavovania. Narušená koncentrácia pozornosti, narušená schopnosť logického usudzovania a porozumenia /oslabenie výkonu aj pri jednoduchých príkazoch/. Orientácia osobou zachovaná, miestom, časom aktuálne dezorientovaná. Preukázaná afektívna labilita. Grafomotorické skúšky nebolo možné realizovať pre nehybnosť rúk. Barthelov test základných denných činností - 15 bodov svedčil pre vysoký stupeň závislosti. V priebehu hospitalizácie bola pozorovaná slovná agresivita, stavy zmätenosti so zrakovými a sluchovými halucináciami, psychomotorickým nepokojom v nočných hodinách, celková dezorientácia. Prepustená bola v čiastočne zlepšenom stave v sprievode syna do ambulantnej starostlivosti so záverom organický psychosyndróm s obrazom ľahkej demencie a depresívnou symptomatikou F06.8. V prepúšťacej správe zo dňa 03.10.2008 v časti TO: OBJ. syn /P. J.) je uvedený: „Od marca je psychický stav zhoršený, boli u Dr. Uhrovej, dali jej lieky, myslím, že jej pomôžu. Hovorí, že si poreže žily, keby už zomrela, že nechce žiť. Býva u nej jej retardovaný vnuk, jemu hovorí, aby jej išiel po nožík. Bývajú sami, syn býva od nich asi kilometer, chodí jej dávať lieky, má aj opatrovatelku. Bojí sa o ňu, aby si niečo nespravila. Má poruchy pamäte si pol roka, rozpráva sa s ním ako s manželom. Zabúda, čo sa s ním rozprávala. V marci mala asi nejakú príhodu, našli ju doma ležať, odvtedy nevie samostatne chodiť. Má nevládnú ľavú ruku, pravú má nevládnú od narodenia. Niekedy rozpráva od vecí, hovorí veci, ktoré nie sú. V noci sa jej sníva, že tam niekto bol, asi manžel.“

22. V spore sp. zn. 2C/100/2009 bolo na návrh žalovaných 1/ a 3/ nariadené znalecké dokazovanie znalcom z odvetvia psychiatria a z predloženého znaleckého posudku č. 10/2016 súdnej znalkyne T. F. W., z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria) vyplýva, že v čase podpísania darovacej zmluvy, t. j. dňa 18.01.2008, resp. apríl 2008, kedy bol povolený jej vklad neb. V. J. trpela organickým psychosyndrómom s obrazom ľahkej až stredne ťažkej demencie a afektívnou poruchou. Demencia sa u menovanej prejavovala najmä dezorientáciou časom a miestom, narušením koncentrácie pozornosti, poruchami pamäti v oblasti vstiepvosti a vybavovania, narušením schopnosti logického usudzovania a porozumenia a tiež poruchami afektivity v zmysle afektívnej lability a depresívnej symptomatológie Na otázku či táto porucha ovplyvňovala jej vôľovú a rozpoznávaciu zložku pri podpísaní darovacej zmluvy, to zn., či v tom čase bola spôsobilá posúdiť následky svojho konania znalkyňa uviedla, že demencia je porucha trvalého rázu, ktorá ovplyvňovala vôľovú aj rozpoznávaciu zložku neb. V. J. pri podpise darovacej zmluvy v takej miere, že v tom čase nebola spôsobilá posúdiť následky svojho konania. Pričom išlo o takú mieru ovplyvnenia, ktorá ju robila nespôsobilou na vyhotovenie darovacej zmluvy, lebo nebola schopná chápať podstatu darovacej zmluvy a jej následkov a tiež prítomná organická depresívna porucha, ktorá zmenila prirodzené cítenie a ovplyvňovala jej rozhodovanie.

23. Ako vyjadrenie k znaleckému posudku č. 10/2016 žalobca P. J. v spore sp. zn. 2C/100/2009 predložil súdu znalecký posudok č. 23/2017 zo dňa 02.03.2017 znalkyne doc. L.. T. R., L.. Z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých, ktorý si dal vypracovať sám žalobca za účelom posúdenia záverov znaleckého posudku znalkyne T. F. W.. Zo záverov tohto znaleckého posudku vyplýva, že neb. V. J. bola plne spôsobilá k právnemu úkonu darovania v roku 2008. Znalecký posudok obsahuje deskripciu znaleckého posudku č. 10/2016 T. F. W., posudkovú časť, analýzu dostupných informácií, rekonštrukciu záverov a záver, z ktorého vyplýva predpoklad, že nebohá bola dostatočne spôsobilá posúdiť následky svojho konania, pretože napr. v období podpisovania darovacej zmluvy je u pacientky popisované lucidné správanie, jasné vedomie, primeraná orientácia a kontaktibilita, čo u pravej demencie by nebolo možné. Podľa znalkyne prítomnosť organickej depresívnej poruchy môže mať na kvalitu prežívania nepriaznivý vplyv, podieľa sa na „zhoršovaní“ celkového obrazu zdravotného stavu pacienta (skleslosť, unaviteľnosť, spomalenosť, náchylnosť na infekty a i.), nemôže mať však podstatný vplyv na vnímanie a chápanie reality.

24. Po vylúčení vzájomnej žaloby žalovaných 1/ a 3/ (tu žalobcov 1/ a 2/ na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 6C/4/2020 boli na návrh žalovaného P. J., ktorý nesúhlasil s podanou vzájomnou žalobou a za účelom odstránenia rozporov medzi predloženými znaleckými posudkami predvolané súdne znalkyne. Súdna znalkyňa doc. L.. T. R., L.. uviedla, že klinická psychológia, psychológia zdravotnícka sa zaoberá psychikou človeka a jeho zdravotnou prosperitou, jeho zdravotným prosperovaním a psychickým prosperovaním v súvislosti so zdravím. To znamená, že klinická psychológia tiež veľmi pracuje s biologickou psychológiou, čo znamená, že vychádza z toho v akom zdravotnom stave je človek. V tomto prípade skúmali zdravotnú dokumentáciu, výpovede, ktoré boli k dispozícii a urobila sa rekonštrukcia, kde sa na určitej hladine pravdepodobnosti predpokladá, že v takom psychickom stave dotýčný človek mohol byť a asi tak mohol fungovať mozog, myslenie, pamäť, pozornosť a tak ďalej. Nemá pred sebou

ten posudok, ale samotný stav psychických funkcií je stav závislý od aktuálneho zdravotného stavu, napr. ak má niekto hypertenziu ako osciluje hypertenzia, tak sa tá psychika správa, keď má niekto cukrovku podobne tak sa správa. Jednoducho ten mozog a hlavne kôra mozgová, ktorá produkuje psychiku, myslenie, pamäť a všetko, je plne závislá od miery dokysličenia, od biochemického stavu od kvality tej štruktúry a tak ďalej. Čiže demencia, nie je len zmena tej hmoty, ktorú je možné vidieť cez nejaké zobrazovacie metódy, ale je to dynamická vec, znamená v akom aktuálnom stave človek je. Preto celú vec bolo veľmi ťažké rekonštruovať a dať 100 % stanovisko, lebo také v psychológii neexistuje. Je to len podporná vec, ale nie 100% dôkaz. To čo písala, všetko sa hýbe v hypotézach, hypoteticky dôvod bol ten a ten, tak vtedy tá psychika mohla fungovať tak. To znamená, že psychiater má výhodu v tom, že je to lekár, ktorý sa opiera o tú hmotu, ktorej lepšie rozumie a potom posudzuje psychické efekty aké mohli byť. Psychológ ide na to opačne, posudzuje psychické správanie, konanie a všetky tie produkcie a dáva spätnú súvislosť s pravdepodobnou kvalitou hmoty. Nie je lekár, je to hraničná disciplína, má skúšky aj z biológie, aj zdravotného systému, aj z anatómie aj zo všetkého a má chápať, keď je kvalita hmoty taká, aký robí psychický efekt, ale sú tam prídružené interné diagnózy a ak si dobre pamätá bolo to komplikované závažnými chronickými ochoreniami, tak toto mení psychický stav. Nie preto aká je úroveň demencie, lebo keď sa povie demencia, je potrebné si predstaviť devastáciu nervovej hmoty, ale ako oscilovali tie diagnózy vo vzťahu k tej hmote, načo tá kôra mozgová je veľmi citlivá a podľa toho sa aj správa v danom čase.

25. T. F. W. na pojednávaní uviedla, že psychiater je lekár, ktorý sa zaoberá diagnostikou a liečbou duševných porúch a porúch správania. Tie sú zaklasifikované v medzinárodnej klasifikácii chorôb, to je celosvetovo dané, tých sa musia pridrižovať. Okrem toho majú aj normy, podľa ktorých musia postupovať, aby diagnostikovali nejakú duševnú poruchu alebo poruchu správania. To isté je aj v náplni znalca psychiatra a keďže v tomto prípade išlo o nebohú pani J., tak nemohla ju vyšetriť osobne, ale musela čerpať len z dostupnej spisovnej a zdravotnej dokumentácie, ktorá poukazovala nato, že v čase podpísania tej darovacej zmluvy už tam ťažkosti psychického rázu boli. Aj to, čo spomínala pani J. R., tie telesné choroby, tá psychická porucha tam, to nebola otázka pol roka ani roka, to sa vyvíja dlhodobo a tie telesné poruchy, čo tam je spomínané vysoký krvný tlak, cukrovka, ateroskleróza a mnoho ďalších, aj komplikácie cukrovky, tie mali vplyv nato, ako sa menili cievy v mozgu a ako sa postupne vyvíjala tá duševná porucha, postupne sa zhoršovala pamäť logické, abstraktné a iné myslenie, teda v dôsledku toho sa potom zhoršuje aj chápanosť, úsudok ale aj prejavy napr. to, že mala depresie, samovražedné myšlienky, že bola taká emočne labilná, to bolo tiež na báze sklerózy mozgu. To, že trpela demenciou bolo zdokumentované v jej zdravotnej dokumentácii a upozornila na to, že jedna vec je, že lekár, psychiater používa pomocné vyšetrenia, napr. zobrazovacie CT, magnetická rezonancia alebo spolupracuje s klinickým psychológom, ktorý mu testovými metódami niektoré veci vie odmerať alebo vie podrobnejšie vyšetriť a navzájom sa dopĺňajú, ale na druhej strane ten klinický obraz je rozhodujúci. Na stránkach Ministerstva zdravotníctva sa uvádza, že čo sa týka demencie, že jedna vec je, že sa nameria ako ona tam mala 11-14 mm to je akože test, ktorý svedčí pre stredne ťažkú demenciu. Uvádzajú jej ľahký organický syndróm s ľahkou demenciou, ale na druhej strane toto, čo tam popisuje psychiatrička, ktorá ju vyšetrovala v Levoči, že ona nevedela kde je, časovo bola dezorientovaná, nechápala jednoduchým príkazom, proste tam boli také poruchy novopamäti aj staropamäti, ktoré sú zdokumentované. Ďalšia vec bolo tam aj zdokumentované to, že trpela stavom zmätenosti, že bola depresívna atď., a to všetko podľa jej názoru malo vplyv nato, aj ako ona sa rozhodla, keď podpisovala darovaciu zmluvu. Lebo títo ľudia sú sugestibilnejší, manipulatívnejší tým, že bola depresívna, mala také rodinné pomery ako mala, nato treba tiež prihliadať. Preto napísala, že nebola spôsobilá v januári 2008, lebo tie zmeny sa vyvíjajú postupne, keďže tam bolo viac tej cievnej zložky tak je pravdepodobné, že to boli schodíky. Vždycky padá ako na nižšiu úroveň a v tej nižšej úrovni sa to zase zhoršuje. Myslí si, že pani J., tak ako povedal jej syn, keď ju hospitalizovali v auguste 2008, že trpela zmenami, že si nepamätala mená atď., tak, keď pred pol rokom sa mýlila, tak aj pred pol rokom od septembra, v marci už bola chorá a tá porucha bola prítomná už v januári. Polemizovať o tom, či v tom čase bola taká ľahká, že to mohla podpísať alebo stredne ťažká, že už nechápala dôsledky svojho konania; vylúčiť by sa to dalo vtedy, keby jej syn, ktorý bol s ňou spisovať darovaciu zmluvu si dal urobiť v tom čase vyšetrenie u psychiatra z dôvodu právnej istoty. Tak by sa to malo správne robiť. Ale neurobil to a jej názor je taký, že tá porucha bola taká, že nechápala, bola ovplyvniteľná, dôsledky si nevedomovala a trvá na tom, že to bolo už v januári.

26. Na základe uznesenia súdu predložila T. F. W. dňa 24.03.2021 písomné stanovisko k duševnému stavu neb. V. J., v ktorom uviedla, že v zdravotnej dokumentácii posudzovanej neb. V. J. je riadne zdokumentovaný klinický obraz ľahkej až stredne ťažkej demencie v komorbidite s organickou

depresívnou poruchou a somatickou polymorbiditou vrátane staršieho lakunárneho ictu v oblasti capsula externa vpravo /MUDr. Augustín CT mozgu dňa 14.09.2008/ a pri hospitalizácii na psychiatrickom oddelení v Levoči od 13.09.2008 do 03.10.2008 bolo realizované psychologické vyšetrenie zamerané na organicitu s popisom stavu kognitívnych funkcií a miery ich postihnutia procesom poškodenia CNS a nie vplyvom emočnej poruchy /viď odborné vyjadrenie prim. MUDr. E. Gernáthovej pre Okresný súd Kežmarok zo dňa 30.03.2015/. MUDr. A. Uhrová /psychiatrička/ uviedla do zápisnice z pojednávania na Okresnom súde Kežmarok zo dňa 02.12.2013, že stav po prepustení z vyššie spomenutej hospitalizácie hodnotila ako hlbšiu demenciu, čo je tiež dôkazom správnosti záverov psychiatrického znaleckého posudku, pričom výpoveď MUDr. Q. Z., pri pojednávaní na Okresnom súde Kežmarok dňa 02.12.2013, že pri kontakte s ňou počas jej návštev v domácom prostredí ako obvodnej lekárky bola posudzovaná „normálna a spoznávala ma“ nevylučuje prítomnosť demencie. Zároveň vypovedala, že aj syn p. P. J. uviedol, že „mala nejaké výpadky a že občas bývala dezorientovaná....“ Úvahy psychologičky o pseudodemencii pri organickej afektívnej poruche a nezohľadnení vplyvu chronických telesných ochorení na klinický obraz sú z medicínskeho hľadiska pre nedostatočnú odbornosť nesprávne interpretované a jej tvrdenie o kompenzácii psychického stavu posudzovanej - lucidné, jasné vedomie, priemerná orientácia a kontaktibilita - nie sú podložené žiadnym relevantným psychiatrickým vyšetrením z dôvodu právnej istoty k dátumu podpisu darovacej zmluvy.

27. Nakoľko v spore sp. zn. 2C/100/2009 bol znalecký posudok znalca posúdený znalcom z iného odboru a odvetvia, súd si k takému postupu vyžiadal stanovisko Ministerstva spravodlivosti SR z Odboru znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti, sekcia dohľadu, podľa ktorého ministerstvo pri analýze príslušnosti znalcov vychádza zo skutočnosti, že obsahové vymedzenie odborov a odvetví znaleckej činnosti podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 228/2018 Z. z. je súčasťou všeobecne záväzného právneho predpisu. Na posúdenie otázky, či mohla byť dospelá osoba spôsobilá ako daryňa uzavrieť darovaciu zmluvu, hoci bola v čase posudzovania už zosnulá, sú podľa obsahového vymedzenia znaleckej činnosti príslušní znalci zapísaní do zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v odbore Zdravotníctvo a farmácia, odvetví Psychiatria. Keďže znalcom bola dostupná zdravotná dokumentácia, na posúdenie spôsobilosti daryne bolo potrebné lekárske vzdelanie. Znalci zapísaní v odbore Psychológia nemajú lekárske vzdelanie, preto nie sú príslušní na posudzovanie zdravotnej dokumentácie. Znalci zapísaní v odbore Psychológia, odvetví Klinická psychológia dospelých, by mohli posudzovať niektoré aspekty pamäti a inteligencie zosnulých osôb, ak by boli dostupné klinické vyšetrenia daryne psychológom s použitím psychologických testov a dotazníkov. Tieto zistenia by mohli byť podkladmi pre znalca zapísaného v odvetví Psychiatria, ktorý môže zhodnotiť spôsobilosť daryne uzavrieť darovaciu zmluvu na základe komplexnej dostupnej zdravotnej dokumentácie. Okrem toho si ministerstvo dovoľuje uviesť, že posudzovať znalecký posudok iného znalca nie je obsahom znaleckej činnosti znalcov fyzických osôb. V obsahovom vymedzení znaleckej činnosti nie je uvedené, že znalci môžu skúmať iné znalecké posudky a výsledok takéhoto skúmania môže mať formu znaleckého posudku. Ide o zjavné prekročenie rozsahu znaleckého posudzovania, ktoré nie je zamerané na posudzovanie iných znaleckých posudkov. Ak niektoré osoby, resp. znalci, chcú posudzovať znalecké posudky z rôznych odborných hľadísk, môžu ich posudzovať, ale nie v rámci výkonu znaleckej činnosti.

28. Podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

29. Podľa § 34 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení účinnom ku dňu 18.01.2008 právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

30. Podľa § 38 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

31. Neplatnosti právneho úkonu, v tomto prípade darovacej zmluvy sa môže dotknutý subjekt domáhať určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku, avšak len za podmienky, že existuje naliehavý právny záujem na tomto určení. To znamená, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku musí byť naliehavý. Naliehavý právny záujem je daný tam, kde sa nemožno domáhať priamo plnenia a

ak právne postavenie žalobcu by bez takéhoto určenia bolo neisté. Ak má otázka, o ktorej sa má rozhodnúť na základe návrhu na určenie, povahu otázky predbežnej vo vzťahu k inej právnej otázke, nie je daný naliehavý právny záujem na určení tejto predbežnej otázky, ak možno priamo žalovať určenie existencie alebo neexistencie samotného práva alebo právneho vzťahu. Tam, kde možno žalovať určenie vlastníckeho práva, nemožno spravidla žalovať určenie neplatnosti zmluvy, či iných úkonov a právnych skutočností. Je preto primárnou povinnosť súdu, aby sa najskôr vyporiadal s otázkou existencie alebo neexistencie naliehavého právneho záujmu a až po zistení, že naliehavý právny záujem je daný, rozhodol o opodstatnenosti žaloby. Naliehavý právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, spočíva v tom, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predíde sa žalobe o plnenie). Naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod zamietnutia žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovací žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 241/2008).

32. V danom prípade sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhajú určenia absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodov uvedených v § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom vzájomnú žalobu podali postupujúc v spore podľa pokynu krajského súdu z roku 2012, ktorý vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol, že je potrebné v spore o zrušenie a vypořádanie podielového spoluvlastníctva predbežne vyriešiť otázku platnosti darovacej zmluvy zo dňa 18.01.2008. Až po vyriešení tejto otázky bude možné rozhodnúť v sporoch vedených na Okresnom súde Kežmarok nielen pod sp. zn. 2C/100/2009 ale aj v spore vedenom pod sp. zn. 2C/101/2009, ktoré sú nadväzujúc na seba prerušené v konečnom dôsledku práve za účelom posúdenia platnosti/neplatnosti darovacej zmluvy. Navrhovaným určením nielen žalobcovia, ale všetky strany sporu dosiahnu odstránenie spornosti a ochranu svojich oprávnených záujmov. V prípade, ak súd určí neplatnosť darovacej zmluvy, nie je potrebné, aby na súde prebehlo ďalšie konanie o určenie vlastníckeho práva, avšak bude potrebné opätovné prejednanie dedičstva po neb. V. J.. Súd má teda za to, že v tomto prípade je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti darovacej zmluvy práve v kontexte s pokynom krajského súdu, pretože len týmto určením je možné dosiahnuť sledovaný cieľ a konečný zmysel rozhodnutia, a to nie len v tomto spore o vzájomnej žalobe ale predovšetkým v sporoch o zrušenie a vypořádanie podielového spoluvlastníctva.

33. Žalobcovia 1/ a 2/ sa žalobou domáhajú neplatnosti darovacej zmluvy s poukazom na ustanovenie § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Pre nedostatok spôsobilosti podľa tohto ustanovenia sa nevyžaduje rozhodnutie súdu o pozbavení, či obmedzení spôsobilosti osoby na právne úkony, ale dôkaz, že osoba konala v duševnej poruche. V týchto konaniach sa duševná porucha zisťuje v súlade s poznatkami vedných disciplín - predovšetkým z odboru zdravotníctva a jeho odvetvia psychiatrie. Skutkovú otázku, či v konkrétnom čase išlo o konanie v duševnej poruche, treba v každom prípade preukázať. Takéto určenie neplatnosti právneho úkonu si vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu v čase, keď právny úkon urobil, nedokázal posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 15.02.2012, sp. zn. 30 Cdo/1560/2011). Odborná literatúra zdôrazňuje, že pri posudzovaní spôsobilosti už zomretých osôb k jednotlivému právnomu úkonu je úloha znalca podstatne znížená. Nemôže sa v takom prípade spoľahnúť na výpoveď posudzovaného, ale vychádza iba zo spisového materiálu. Bol zaujatý a odôvodnený názor, že pri znaleckom skúmaní sa má v takom prípade vychádzať len z niektorých svedeckých výpovedí, a to najlepšie z tých, ktorým súd uveril a o znalecké zhodnotenie ktorých sudca znalca požiadal. Inak by sa mal zamerať skôr na zdravotnícke nálezy, najmä na záznamy z doby najbližšie posudzovanému právnomu úkonu (Brichcín, S.: Soudně psychiatrická expertiza z pohledu znalecké praxe, Bulletin advokacie. Bulletin advokacie č. 4/1998, s. 23 a nasl.)

34. V spore boli vyhotovené dva znalecké posudky, a to súdom ustanovenou znalkyňou T.. F. W. z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria (liečba alkoholizmu a toxikománie, gerontopsychiatria), znalecký posudok č. 10/2016 a súkromný znalecký posudok č. 23/2017 predložený žalovaným od znalkyne doc. L.. T. R., L. z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia dospelých. Ako už z vyššie uvedeného vyplýva závery predložených znaleckých posudkov boli rozdielne a navyše boli vypracované aj znalcami z rôznych odborov a odvetví. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že psychiater je absolventom

vysoškolského štúdia na lekárskej fakulte (MUDr.) a po 5 ročnej praxi lekára absolvoval atestáciu v odbore psychiatria. Zaoberá sa psychickými poruchami najmä z biologického hľadiska a má kompetenciu na nozologickú diagnostiku demencií. Psychológ je absolvent vysoškolského štúdia psychológie na filozofickej fakulte (Mgr.), ďalším vzdelávaním môže získať špecializáciu v klinickej psychológii a podieľa sa na psychodiagnostike s popisom čít, vlastností a psychických funkcií človeka v súvislosti s jeho osobnosťou a prostredím v ktorom žije. Samotná doc. L.. T. R., L.. vo svojom vyjadrení na pojednávaní uviedla, že klinická psychológia sa zaoberá psychikou človeka a jeho zdravotnou prosperitou, jeho zdravotným prospieváním a psychickým prospieváním v súvislosti so zdravím. Demencia, nie je len zmena hmoty, ktorú by bolo možné vidieť cez nejaké zobrazovacie metódy, ale je to dynamická vec, znamená v akom aktuálnom stave človek je. Preto celú vec bolo veľmi ťažké rekonštruovať a dať 100 % stanovisko, lebo také v psychológii neexistuje. Je to len podporná vec, ale nie 100% dôkaz. Podľa nej psychiater má výhodu v tom, že je to lekár, ktorý sa opiera o tú hmotu, ktorej lepšie rozumie a potom posudzujete psychické efekty aké mohli byť. Naproti tomu T.. W. uviedla, že musela čerpať len z dostupnej spisovej a zdravotnej dokumentácie, ktorá poukazovala na to, že v čase podpísania darovacej zmluvy už tam ťažkosti psychického rázu u neb. V. J. boli. Aj všetky ostatné choroby tak, ako ich uviedla doc. R. mali vplyv na to ako sa menili cievy v mozgu a ako sa postupne vyvíjala duševná porucha, postupne sa zhoršovala pamäť logické, abstraktné a iné myslenie, teda v dôsledku toho sa potom zhoršuje aj chápanosť, úsudok ale aj prejavy, napr. to, že mala depresie, samovražedné myšlienky, že bola taká emočne labilná, to bolo tiež na báze sklerózy mozgu. To, že trpela demenciou bolo zdokumentované v jej zdravotnej dokumentácii a upozornila na to, že jedna vec je, že lekár, psychiater používa pomocné vyšetrenia, napr. zobrazovacie CT, magnetická rezonancia alebo spolupracuje s klinickým psychológom, ktorý mu testovými metódami niektoré veci vie odmerať alebo vie podrobnejšie vyšetriť a navzájom sa dopĺňajú, ale na druhej strane ten klinický obraz, ktorý podá lekár, psychiater je rozhodujúci. V písomnom stanovisku zdôraznila, že úvahy psychologičky o pseudodemencii pri organickej afektívnej poruche a nezohľadnení vplyvu chronických telesných ochorení na klinický obraz sú z medicínskeho hľadiska pre nedostatočnú odbornosť nesprávne interpretované a jej tvrdenie o kompenzácii psychického stavu posudzovanej - lucidné, jasné vedomie, priemerná orientácia a kontaktibilita - nie sú podložené žiadnym relevantným psychiatrickým vyšetrením z dôvodu právnej istoty k dátumu podpisu darovacej zmluvy.

35. Ako vyplýva z vyššie uvedeného stanoviska Ministerstva spravodlivosti SR súd za relevantný v tomto spore považoval znalecký posudok T.. F. W., nakoľko na posúdenie otázky, či mohla byť dospelá osoba spôsobilá ako darkyňa uzavrieť darovaciu zmluvu, hoci bola v čase posudzovania už zosnulá, sú podľa obsahového vymedzenia znaleckej činnosti príslušní znalci zapísaní do zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v odbore Zdravníctvo a farmácia, odvetví Psychiatria. Vzťah psychiatra a psychológa pri vyšetrení duševného stavu tak, ako uvádza ministerstvo plne korešponduje s tým, čo na pojednávaní uviedla T.. W.. Navyše posudzovať znalecký posudok iného znalca nie je obsahom znaleckej činnosti znalcov fyzických osôb. Znalkyňa T.. W.Á. ako uviedla vo svojom vyjadrení na pojednávaní, v stanovisku ale aj v znaleckom posudku, vychádzala zo zaobstaranej zdravotnej dokumentácie neb. V. J. a taktiež z obsahu súdneho spisu sp. zn. 9C/100/2009. Tvrdenie žalovaného o strate zdravotnej dokumentácie nebolo v spore preukázané, vo svojej výpovedi to neuviedla ani jedna doktorka, ktoré boli v priebehu sporu vypočuté ako svedkyne a ani samotná znalkyňa.

36. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že žaloba žalobcov 1/ a 2/ bola podaná dôvodne a darovaciu zmluvu, ktorou V. J. darovala svojmu synovi P. J. svoj podiel na nehnuteľnostiach zapísaných na listoch vlastníctva č. XXX a XXX, k. ú. L. považoval za absolútne neplatný právny úkon, pretože darkyňa v tom čase nemala spôsobilosť na právny úkon- uzavretie predmetnej darovacej zmluvy, a preto ich žalobe v celom rozsahu vyhovel.

37. Ako vyplýva z predloženého znaleckého posudku T.. F. W. č. 10/2016 znalkyňa po preštudovaní zdravotnej dokumentácie skonštatovala, že nebohá V. J., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX, v čase podpísania darovacej zmluvy trpela organickým psychosyndrómom s poruchami afektivity, kognitívnou dysfunkciou a poruchami správania v komorbidite so somatickou polymorbiditou. Z forenzného hľadiska je podstatná skutočnosť, že trpela dementným syndrómom ľahkého až stredne ťažkého stupňa, ktorý je bežným nálezom vo vyššom veku a u 84 ročnej posudzovanej sa prejavoval najmä poruchami pamäti, intelektu a afektivity. Základným kritériom syndrómu demencie je jeho trvanie po dobu najmenej 6 mesiacov s poklesom intelektových funkcií. Jeho trvanie potvrdil jej syn P. J., ktorý pri jej prijatí na psychiatrické oddelenie dňa 13.9.2008 objektívne udáva: „Od marca je psychický stav zhoršený.. hovorí, že si poreže žily, keby už zomrela, nechce žiť. Býva s ňou jej retardovaný vnuk, jemu hovorí, aby išiel

po nožík... Bojí sa, aby si niečo nespravila. Má poruchy pamäti asi pol roka, rozpráva s ním ako s manželom. Zabúda, čo sa s ním rozprávala. V marci mala asi nejakú príhodu, našli ju doma ležať, boli u obvodnej lekárky, tá im dala lieky, odvtedy nevie samostatne chodiť, má nevládnú ľavú ruku, pravú má nevládnú od narodenia. Dakedy rozpráva od vecí /hovorí veci, ktoré nie sú/. V noci sa jej sníva, že tam niekto bol, asi manžel.“ Podľa zdravotnej dokumentácie nebohej je zrejmé, že trpela nielen poklesom pamäti a schopnosti učiť sa novým veciam so sťaženým vybavovaním informácií, ale mala ťažkosti s vybavovaním mien blízkych osôb, bola časom, miestom a situáciou dezorientovaná, nesebestačná, závislá od 24 hodinovej opatery inými osobami. Poruchy afektivity sa u nej prejavovali najmä emočnou labilitou až nezdržanlivosťou a depresívnymi rozladami so samovražednými proklamáciami. Testové výsledky MMSE zo dňa 2.7.2008 s celkovým skóre 11/30 a dňa 3.10.2008 14/30 svedčia pre strednú kognitívnu poruchu (10-19). Barthelov test základných denných činností 15 b svedčil pre vysoký stupeň závislosti. V prípade posudzovanej išlo podľa priebehu o vaskulárnu demenciu, ktorú podporuje súčasná prítomnosť výskytu hypertenzie, poruchy lipidového metabolizmu a prítomnosť aterosklerózy. Svedčí pre ňu aj klinický priebeh s postupnou stratou výkonnosti a pružnosti, sťaženou koncentráciou pozornosti, vštiepivosti pamäti a sťaženou výbavnosťou, narušená schopnosť logického usudzovania a porozumenia (oslabenie výkonu aj pri jednoduchých príkazoch), výrazné emočné zmeny - silné a málo brzdené afekty, smútok, samovražedné proklamácie, stavy zmätenosti, neprímerané správanie / koprolálie, verbálna agresivita/. Prítomnosť známk demencie svedčí o trvalej poruche, ktorou trpela nebohá V. J. už v čase podpísania darovacej zmluvy medzi ňou ako daryňou a žalovaným ako obdarovaným t. j. dňa 18.1.2008, resp. apríl 2008, ktorej vklad bol povolený pod č. V 102/08 - 142/08 (č. I. 157-159 spisu). Demencia aj ľahkého stupňa ovplyvňovala vôľovú aj rozpoznávaciu zložku posudzovanej pri podpise darovacej zmluvy v takej miere, že v tom čase nebola spôsobilá posúdiť následky svojho konania, pričom išlo o takú mieru ovplyvnenia, že ju robila nespôsobilou na vyhotovenie darovacej zmluvy, lebo nebola zachovaná schopnosť chápať podstatu darovacej zmluvy a jej následkov, a tiež bola prítomná organická depresívna porucha, ktorá zmenila jej prirodzené cítenie a ovplyvňovala jej rozhodovanie.

38. Znalkyňa sa podľa názoru súdu dostatočne vysporiadala so zdravotným stavom neb. V. J. zo všetkých dostupných a jej predložených podkladov, pričom na svojom závere o tom, že demencia u neb. bola porucha trvalého rázu, ktorá ovplyvňovala vôľovú aj rozpoznávaciu zložku neb. V. J. pri podpise darovacej zmluvy v takej miere, že v tom čase nebola spôsobilá posúdiť následky svojho konania a išlo o takú mieru ovplyvnenia, ktorá ju robila nespôsobilou na vyhotovenie darovacej zmluvy, lebo nebola schopná chápať podstatu darovacej zmluvy a jej následkov a tiež prítomná organická depresívna porucha, ktorá zmenila prirodzené cítenie a ovplyvňovala jej rozhodovanie, zotrvala aj vo svojom vyjadrení na pojednávaní a taktiež aj v písomnom stanovisku zo dňa 24.03.2021. Okrem toho všetku, či už zdravotnú a taktiež aj spisovú dokumentáciu mala k dispozícii dvakrát, a to prvýkrát v priebehu rokov 2015 a 2016, keď vyhotovovala znalecký posudok a opätovne v rokoch 2020 a 2021 (vyžiadala si podaním zo dňa 28.10.2020), keď pripravovala svoje písomné stanovisko. V oboch prípadoch, po preštudovaní dokumentácie zotrvala na rovnakých záveroch.

39. Závery znalkyne sú podporené aj vyjadreniami strán sporu, nakoľko žalobcovia 1/ a 2/ od počiatku tvrdili, že ich matka nebola spôsobilá uzavrieť darovaciu zmluvu, keďže jej to neumožňoval jej zdravotný stav. To sa snažil preukázať žalobca 1/ aj predloženým záverom znaleckého posudku č. 455/2014 znalkyne z odboru školstva a kultúry, odvetvie psychológia, špecializácia grafológia H. R., ktorým poukázal na to, že v prípade podpisu na svedeckom vyhlásení neb. V. J. (čl. 30 spisu) išlo o odlišného pisateľa. Vyhlásenie nebolo datované, ale pravdepodobne je z roku 2010, keďže bolo doručené súdu dňa 07.04.2010, pred pojednávaním, ktoré sa konalo dňa 08.04.2010. Avšak na podporu jeho tvrdenia možno poukázať na to, že sám žalovaný pri jej prijatí na psychiatrické oddelenie dňa 13.9.2008 objektívne uviedol, že má nevládnú ľavú ruku a pravú má nevládnú od narodenia. Aj z písomnej správy primárky psychiatrického oddelenia T. R. vyplýva, že grafomotorické skúšky nebolo možné realizovať pre nehybnosť rúk. Ďalej z vyjadrenia žalovaného vyplýva, ako to už uviedla aj znalkyňa, že sám žalovaný pri prijatí na psychiatrické oddelenie potvrdil trvanie demencie neb. V. J. spätne, t. j. už aj v čase uzavretia darovacej zmluvy. Aj keď sa to na prvý pohľad nezdá, ale v kontexte vyjadrení strán možno uzavrieť, že všetky strany zhodne tvrdili, že neb. V. J. trpela demenciou už v čase uzavretia darovacej zmluvy.

40. Nemožno opomenúť ani výpovede svedkýň, keď svedkyňa H. X. tvrdila, že otec strán sporu chcel prepísať svoju polovicu domu na dcéru T. a druhú polovicu na Y., ale nestihol to a svedkyňa W. T. uviedla,

že keď bola so sestrou naposledy pred dvoma rokmi, t. j. v roku 2008, už vtedy nevedela kto je a bolo to s ňou zle po fyzickej aj psychickej stránke. Zároveň zhodne so svedkyňou X. uviedla, že vedela, že sestra aj s nebohým manželom Q. chceli dom prepísať na deti Y. a T.. Ďalej svedkyňa T. D. hodnotila stav neb. V. J. ako hlbšia demencia s ďalším množstvom telesných diagnóz, pričom sama uviedla, že takáto demencia sa vyvíja dlhší čas. Taktiež uviedla, že takáto osoba môže mať vzťah k určitej osobe, toto môže kriticky zhodnotiť. Obsah úkonu zrejme neposudzovala, ale ťažko povedať, či si uvedomovala celkove následky. Stav u takýchto osôb kolíše, závisí od viacerých okolností, napr. tlak a podobne. Toto jej tvrdenie je v zhode s tým, čo uviedla znalkyňa. A napokon aj svedkyňa T.. Q. Z., uviedla, že pozorovala u neb. stavu dezorientovanosti. To, že podľa nej ju spoznávala a komunikácia s ňou bola normálna, nevylučuje u neb. V. J. prítomnosť demencie.

41. Tvrdenia uvádzané žalovaným na poslednom pojednávaní, že neb. bola schopná posúdiť zmysel darovania, lebo ide o jednoduchý úkon, na ktorý sa už dlhšie pripravovala a prehodnocovala ho, sú len ničím nepodložené subjektívne tvrdenia žalovaného. Rovnako aj tvrdenie, že sa správala pri podpise opravy darovacej zmluvy veselo, komunikovala a mala dobrú náladu, nevylučuje u nej prítomnosť demencie, ktorá bola preukázaná znaleckým dokazovaním. Súdu sa ako zaujímavé javí tvrdenie žalovaného (v spore 9C/100/2009 žalobcu), ktorý uviedol, že darovaciu zmluvu spísal JUDr. Marcel Mašan, na čo jeho právny zástupca uviedol, že asi je to tak, ale presne si to nepamätá. Taktiež si nepamätal, či sa účastníci zmluvy dostavili na Mestský úrad v Kežmarku dňa 18.01.2008 a tam podpísali zmluvu, avšak na druhej strane si pamätal, že keby mal akékoľvek pochybnosti o nespôsobilosti neb. na takýto právny úkon, nikdy by darovaciu zmluvu nespísal. Dokonca sa jej pýtal, či vie, že sa zbavuje všetkého majetku a prečo to robí, načo odpovedala, že vie a že to robí preto, že syn Viktor sa o ňu stará.

42. K predloženému prehláseniu k dedičskému konaniu od Y. V. uvedenému v bode 8. tohto odôvodnenia súd považuje za potrebné uviesť, že v ňom uvádzané skutočnosti o podávaní „iných liekov“ neb. V. J. nielen, že nie sú predmetom tohto sporu, ale navyše neboli ničím a nikým podložené, ani lekárskymi správami, vyjadreniami lekárov ani samotným znaleckým dokazovaním.

43. K návrhu na vykonanie dokazovania zo strany žalovaného týkajúceho sa výsluchu T.. F. W. súd uvádza, že tento návrh považoval po vykonaní dokazovania za neopodstatnený, a preto ho zamietol. T.. F. W. ešte ako súdna znalkyňa vypracovala v spore podrobný znalecký posudok, vyjadrila sa aj na pojednávaní súdu, vypracovala aj písomné stanovisko k duševnému stavu neb. V. J.. Ako už bolo vyššie uvedené, zdravotnú a taktiež aj spisovú dokumentáciu mala k dispozícii dvakrát, a to prvýkrát v priebehu rokov 2015 a 2016, keď vyhotovovala znalecký posudok a opätovne v rokoch 2020 a 2021, keď pripravovala svoje písomné stanovisko. V obidvoch prípadoch, po preštudovaní dokumentácie zotrvala na rovnakých záveroch. Súd má preto za to, že svoje stanovisko by nezmenila ani pri svojom výsluchu.

44. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods.1 Civilného sporového poriadku. Žalobcom 1/ a 2/ vznikol nárok na priznanie plnej náhrady trov konania voči žalovanému, títo si však náhradu trov konania neuplatnili a zo spisu im žiadne preukázateľné trovy nevyplyvajú, preto súd v súlade s procesnou ekonómiou podľa čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku nevyhradil rozhodnutie o výške trov konania žalobcov 1/ a 2/ samostatnému uzneseniu, ale druhým výrokom rozhodol tak, že im náhradu trov konania nepriznal (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/14/2018 zo dňa 28.02.2018).

45. O trovách štátu súd rozhodol tretím výrokom v súlade s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku a zaviazal žalovaného ako neúspešnú stranu sporu na náhradu trov štátu v rozsahu 100%, ktoré vznikli uhrádzaním znalečného súdnej znalkyni z rozpočtových prostriedkov súdu, resp. štátu. O výške trov štátu súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní od dňa jeho doručenia na Okresný súd Kežmarok.

V odvolaní sa má uviesť ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisová značka konania, ďalej sa má uviesť proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa

napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č.233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.